

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

STEPHANIE PANDER

grenzeloos
vakantie vieren
in eigen land

illustraties Barbara van den Berg

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5385 7

© 2020 Stephanie Pander

Omslagontwerp en illustraties Barbara van den Berg

Foto auteur © Brenda van Leeuwen

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

INHOUD

Inleiding 7

- 1 Neem je thuisvakantie serieus 11
- 2 Maak je huis vakantieproof 23
- 3 De culinaire vakantie 35
- 4 Onderduiken in het groen 51
- 5 Stadsavonturen 79
- 6 Onverwachte wandelingen en andere stilteplekken 99
- 7 Op en rond het water 117
- 8 Land-art en architectuur 137
- 9 We blijven een nachtje slapen 155
- 10 Hoe vertellen we het de kinderen? 175
- 11 De kracht van de verbeelding 189

Dankwoord 205

INLEIDING

‘De ware ontdekkingsreis is geen speurtocht naar nieuwe landschappen, maar waarnemen met nieuwe ogen.’

MARCEL PROUST

Dit boek houdt het midden tussen een praktische vakantie-gids en een stevig pleidooi voor thuisblijven. Een pleidooi om je wereld kleiner te maken, voorzichtig terug te gaan naar de basis, of, zoals men dat vroeger zei: genoeg te nemen met ‘een boterham met tevredenheid’.

Het aantal Nederlanders dat de zomer in eigen land viert, groeit elk jaar; in 2020 noodgedwongen extra hard. Het goede nieuws is dat het kan, grenzeloos vakantie vieren in eigen land. *We blijven thuis* is een avontuurlijk boek over wroeten in de moestuin, niksen op je eigen stoepje, nachtwandelen door de natuur en nog veel meer bijzondere microavonturen om te beleven in en rondom je eigen huis, in je eigen regio of toch in elk geval in eigen land. Alleen, met z’n tweeën of met het hele gezin.

Of ik een boek over thuisblijven kon schrijven... Ik ben reisjournalist, en die vraag kreeg ik van een uitgever nog niet eerder. Ik had er zelf weleens over nagedacht. Ook reisjournalisten zijn niet blind voor de gevolgen van overtoerisme. Niet doof voor de vraag hoe het verder moet nu we steeds vaker met z'n allen tegelijk op dezelfde plek willen zijn. Maar al te vaak blijkt dat een getipt eethuisje toch minder authentiek is dan gehoopt. Of het is wel erg druk op het parkeerterrein van die 'geheime' baai waar je volgens de reisgids alleen te voet kunt komen. We houden onszelf en anderen voortdurend voor de gek met plaatjes. Perfecte plaatjes, waaraan geen verdere verbeelding te pas hoeft te komen. En dan is er het hele bucketlistgebeuren dat aan reizen kleeft, en dat mij behoorlijk begint tegen te staan. Ik betrap mezelf er de laatste jaren steeds vaker op dat ik tijdens het reizen even de andere kant op kijk, al is het maar om de droom van mijn toekomstige lezers of reisgenoten niet kapot te maken. Want dromen dulden geen kanttekening. Uiteindelijk willen we allemaal logeren in zo'n witte *trulli* in Puglia en reuzenschildpadden bekijken op de stranden van Brazilië. Wat is daar nou op tegen? Het enige wat we echt onbegrijpelijk vinden, is dat Chinezen massaal naar Giethoorn komen... Wacht eens even, mis ik iets...?

Grote avonturen, dicht bij huis. Mijn vrienden zijn het gekscherend 'panderen door eigen land' gaan noemen. Noem het 'kijken met nieuwe ogen'. Door aan dit boek te werken ben ik gaan inzien dat reizen voor een groot deel – Proust zei het al – een kwestie is van anders kijken. De blik waarmee we rondtrekken is belangrijker dan de plek waar we naartoe gaan. Hoe kon ik weten dat het hoeden van een kudde Drentse heideschapen net zo'n goede meditatie zou zijn als een retraite in een Balinees yogaresort? Dat er plekken bestaan op de Veluwe

en de Drentsche Aa waar de zon net zo vlammend ondergaat als in de woestijn van Namibië? Of dat de botanische gastronomie die ik ontdekte in een tropisch hoekje op Cuba ook gewoon in de buurt van Nijmegen te vinden is? Ik was vergeten wat een rijk gevoel het geeft om na een dag aan het Hollandse strand onder mijn eigen douche het zand af te spoelen. Computer en telefoon uit, mijn favoriete geurkaars aan en op het bed een nieuwe set knisperende witte lakens. Zo, eindelijk rust in Hotel Thuis!

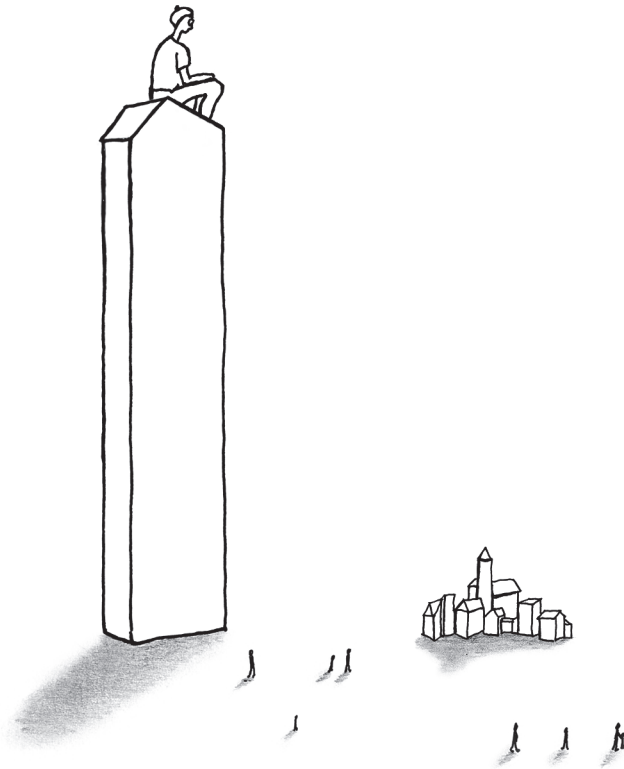
Dit is een boek zonder foto's, met alleen woorden. Met persoonlijke verhalen, mooie vakantieherinneringen en inspirerende inzichten. Van mijzelf, maar vooral ook van mensen om mij heen. Kok en programmamaker Alain Caron dwingt me met de ogen van een Fransman naar de Hollandse culinaire rijkdom te kijken. Journalist Pam van der Veen bekent dat ze eens onderweg naar Normandië is gestopt in Zeeuws-Vlaanderen, waar ze de vakantie van haar leven had. Mijn man prijst zijn ouders, die hem de kracht van de verbeelding hebben bijgebracht, waardoor hij van een vakantie in het bos, vijf kilometer van huis, een spannend jongensavontuur weet te maken. Mijn goede vriendin Frederique bekent dat na het afstoffen en opengooien van een vergeten raam in haar huis, iedere zonvakantie in de toekomst vrijwel overbodig is geworden.

Er bestaat niet zoiets als één Nederland. Ieder van ons heeft zijn eigen favoriete Rotterdam, Nijmegen, Groningen of Twente. Deze gids kan dus nooit volledig zijn, maar geeft wel een overzicht van plekken waar ik graag kom of waar anderen me vol overtuigingskracht naartoe hebben gestuurd. Van wandelingen die ik heb gemaakt of ooit wil maken. Een boek over wat thuisblijven en niksdoen inhoudt – en over ontdekken dat

dat je gelukkig kan maken. Ik hoop natuurlijk dat al deze adressen, tips en verhalen je helpen en inspireren bij het maken van je eigen reis dichtbij. Dreigt het even saai te worden? Juist dan moet je alert blijven, want nu je kijkt met 'nieuwe ogen' kan er zomaar iets gebeuren, opduiken, voorbischieten of op je pad komen wat deze vakantie tot de avontuurlijkste, verrassendste en onvergetelijkste ooit maakt.

1

NEEM JE
THUISVAKANTIE
SERIEUS

De knoop is doorgehakt: we blijven thuis dit jaar. En dan bedoel ik echt 'thuis-thuis' – in Amsterdam in mijn geval. Thuisblijven. Ik moet zelfs even aan het woord wennen, omdat ik zowel privé als voor mijn werk als reisjournalist altijd bezig ben de volgende reis te plannen. Uren besteed ik aan zoeken naar het perfecte hotel, vakantiehuis of restaurant. Regelmatig krijg ik mail van vrienden of 'vrienden van vrienden', of ik nog een goed adres weet in Toscane of Lissabon, of dat ene, ultieme hotel in Parijs (liefst onder de 100 euro per nacht en met piepende bedden en zo'n verkleurd bloemetjesbehang op de muur).

Het kost niet alleen veel tijd om de juiste vakantieplek te vinden. Zodra de zoektocht van start gaat, dringen zich allerlei verontrustende ideeën op. Als ik tussen alle jubelberichten op TripAdvisor ergens 'niet zo goed meer als het was' zie staan, gaan alle alarmbellen af. Ervaring heeft me geleerd dat dit soort reacties altijd een kern van waarheid bevat. Net als de reactie 'niet zo schoon' – daarmee bedoelt de schrijver van het bericht zeker weten meer dan één zwarte haar in de badkuip. Als ik mijn Instagram-feed moet geloven, dronk werkelijk iedereen afgelopen zomer Aperol Spritz in een *masseria* in de

hak van Italië. Andere bestemming zoeken of gewoon Instagram van mijn telefoon gooien? Ik kies voor het laatste. Want ik ben al die dwingende plaatjes waardoor we altijd allemaal hetzelfde zoeken zat. Ook als we eigenlijk iets anders willen, zuigen ze ons tóch in een bepaalde richting.

Ik heb eindelijk iets leuks gevonden, maar het knaagt alweer. Zo ben ik altijd bang dat ik iets nóg leukers over het hoofd zie – de grootste kwelling van iedere reisjournalist en perfectionist. Ik twijfel, wacht af en ben vervolgens te laat. Het zit vol... En dan begint de hele zoektocht weer van voren af aan. Het is om moedeloos van te worden.

Wat ik hier beschrijf is alleen nog maar de zoektocht naar de bestemming. Dan heb ik het nog niet eens gehad over zoiets praktisch als de reis ernaartoe. Vliegen is lekker snel, maar dat wil ik eigenlijk niet meer. Met de eigen auto is een lange reis alleen leuk als we onderweg een paar nachten kunnen stoppen, maar dan hebben we meer vakantiedagen nodig.

Toen ik in het najaar van 2019 weer vol goede moed met mijn vakantieresearch startte, werd ik overvallen door een onbedwingbare zin om thuis te blijven. Om mijn wereld letterlijk kleiner te maken in plaats van groter. Eenvoudig en overzichtelijk, even terug naar de basis. De zoektocht naar het perfecte plaatje is niet alleen doodvermoeiend, maar dat plaatje is uiteindelijk ook onhaalbaar. Dat zou ik als geen ander moeten weten. Ik verkóóp dat perfecte plaatje godbetert! Onhaalbaar, al is het alleen maar omdat mijn perfectionistische zelf straks gewoon weer op de achterbank van de auto zit. Dat thuislaten, betekent zelf thuisblijven. Ik schrik ervan hoeveel rust dit besluit brengt.

Maar de knop is niet in één keer om. Een gezonde dosis escapisme is ook mij niet vreemd. En bovendien, doordat ik in mijn

vertrouwde omgeving allerlei vaste routines heb ontwikkeld moet ik nog maar afwachten wat er daar van het felbegeerde vakantiegevoel terechtkomt. Een goede vriendin en collega heeft hetzelfde besluit al een paar jaar eerder genomen en staat in de vriendenkring inmiddels te boek als de ambassadeur van de thuisvakantie. 'Het zijn de meest ontspannen en stressvrije vakanties ooit,' verzucht ze als ik ernaar vraag. 'We doen thuis wat we op vakantie ook het liefst doen: uitslapen, veel wandelen, naar musea gaan en lekker eten. En dan 's avonds weer gewoon naar huis, slapen in je eigen bed en 's morgens rustig wakker worden in het zonnetje in je eigen tuin.' Maar om de thuisvakantie succesvol te maken is er volgens haar één ding van cruciaal belang: neem je thuisvakantie serieus.

Neem je thuisvakantie serieus

Hoe voorkom je dat je thuisvakantie zich vult met klusjes die al te lang zijn blijven liggen of vragen van collega's die echt niet kunnen wachten? Het is zaak je thuisvakantie vanaf dag één serieus te nemen. Want als je dat zelf niet doet, lappen de mensen om je heen ook aan hun laars dat jij vrij hebt. Dus laat vrienden, familie en collega's ruim van tevoren weten dat je weg bent en dus niet bereikbaar. Zet je mailboxmeldingen uit en je autoreply aan. Beter nog: zet je telefoon uit of laat deze thuis als je eropuit gaat en hem niet echt nodig hebt. Investeer in een horloge en een kleine digitale camera, zodat er geen excuus is om de telefoon toch in je zak te stoppen tijdens een dagje weg. Een tijdje offline is juist wat een vakantie tot een echte vakantie maakt. Kijk maar eens hoe het voelt als je een wandeling maakt met alleen een wandelkaart in de hand.

Breek met routines

Dat gaat niet automatisch, want je bent immers op een vertrouwde plek en dan geef je je al snel over aan je vaste gewoonten. Het helpt om bewust anders te denken en te kijken. Laat de auto staan en wandel en fiets waar mogelijk. Hoe trager het vervoermiddel, hoe kleiner je wereld wordt en hoe meer details je onderweg oppikt. Het klinkt te simplistisch om waar te zijn, maar toch is het zo. Filosofen hebben er boeken vol over geschreven omdat iets wat zo eenvoudig lijkt, blijkbaar heel lastig is.

Dus weg met die patronen. Doe ergens anders je boodschappen dan normaal. Grote kans dat je ook iets anders op tafel zet. Dek je tafel met een mooi kleed, zet met goed weer een tafel neer op een plek in de tuin of voor op straat, waar je normaal niet zit. Omdat je nu een groter deel van de dag thuis bent, is het een goed moment om eens met andere ogen naar je huis te kijken. Hoe valt het licht binnen, wat zijn fijne plekken om te zitten, te lezen of te eten? Leg een stapel boeken klaar die je ook in je koffer zou stoppen als je elders op vakantie zou gaan. Wat eten betreft: kook eens uitgebreid voor de lunch en schrik er niet voor terug om daarna een middagdutje te doen. Klinkt suf, maar het voelt net zo exotisch als een siësta aan de Spaanse zuidkust.

Ik heb een vriendin die zichzelf tijdens een vorige thuisvakantie drie weken een werkster cadeau deed van het geld dat ze uitspaarde door geen buitenlandse reis te boeken. Klinkt heerlijk. Maar het tegenovergestelde kan ik me ook voorstellen. Vakantie vieren in je eigen huis heeft alles te maken met je lekker voelen op je eigen plek. Op de site van Het Klooster Breda las ik ooit de inspirerende woorden: ‘We zullen niet accepteren dat we in ons bestaan afhankelijk zijn van iets anders

dan ons eigen werk.' Sindsdien geef ik toe aan de behoefte mijn eigen huis schoon te houden. Ik besteed er iedere week bewust een paar uur aan. Dat geeft veel voldoening. Ik ben me bewuster geworden van mijn eigen huis, van de materialen in de badkamer en de keuken, en van de houten vloer die ik bij aanschaf met zoveel zorg heb uitgezocht en waar ik zo graag met blote voeten overheen loop. Ik ben andere, duurzamere schoonmaakmiddelen gaan gebruiken en ik kan intens genieten van de geur van groene zeep en boenwas. Als ik klaar ben is niet alleen mijn huis opgeruimd, maar ook mijn hoofd. Ik hoorde van iemand dat afwassen hetzelfde effect kan hebben. Zo zijn er vast nog veel meer machines en diensten te bedenken die ons werkzaamheden uit handen hebben genomen die achteraf gezien essentieel zijn voor een compleet, alledaags leven. Denk aan het zelf schoonmaken van je groente en fruit of het uitzoeken van een boek in de boekwinkel. Op vakantie in het buitenland is het een van de prettigste rituelen om 's morgens mijn krant bij de kiosk te gaan halen.

Als je breekt met routines en vaste patronen ontstaat er vanzelf ruimte om anders te kijken naar je eigen plek en je eigen leven. De Franse schrijver Xavier de Maistre sloot zich 42 dagen op in zijn kamer en schreef *Reis door mijn kamer* (1794). In 1984 doet Maarten Biesheuvel dat nog eens over in een verhaal met dezelfde naam: 'Ik ga niet reizen. Ik blijf rustig thuis op mijn studeerkamer. Ik zal u door mijn kamer laten reizen tot het u duizelt!' aldus Biesheuvel. Zowel Maistre als Biesheuvel beschrijft op minutieuze wijze de objecten die ze tegenkomen, en dat levert wonderlijke verhalen en anekdotes op. Maistre is misschien wat taaie kost gezien het jaartal waarin zijn boek geschreven is, maar de 168 pagina's van Biesheuvel maken dat je nooit meer hetzelfde naar je eigen kamer kijkt.

Niks

Het huis is schoon, de telefoon staat uit, maar nu dat hoofd nog. Naast een leeshoek zou je ook een yoga- en meditatiehoek kunnen inrichten. Een plek waar je rustig je matje kunt uitrollen en genoeg ruimte hebt om wat dagelijkse houdingen te oefenen. En breek ook daar met een patroon: ga niet dwangmatig alle oefeningen en houdingen af die je tijdens een les altijd doet. Je hebt vakantie van je werk maar ook van je yogales. Dus kies een houding waar je zin in hebt, ook als dat betekent dat je een halfuur in *Child's Pose* ligt. Een van de laatste trends op het gebied van yoga is Yoga Nidra, ofwel 'slaapyoga' – ideaal om in een ontspannen vakantiesfeer te komen. Bij deze vorm van diepe meditatie en ontspanning hoef je niet meer te doen dan op je mat te liggen en een stem te volgen. Dat kan middels een app of online sessie, bijvoorbeeld van House of Deeprelax. Toen ik het vorige week uitprobeerde ben ik op mijn matje in slaap gevallen. Geen idee of dat de bedoeling is.

Toen ik mijn man online ontmoette, stond er in zijn profiel bij de vraag 'Wat doe je als je even niets te doen hebt?' als antwoord: 'Niets.' Ik geloof achteraf dat dat een van de redenen is dat ik voor hem viel. Zo had ik nietsdoen, gek genoeg, nog nooit bekeken. Nietsdoen is cruciaal om te kunnen ontspannen. Voor wie het lastig vindt is er goed nieuws: nietsdoen kun je leren. Een jaar geleden hypete *The New York Times* 'Niksen, the Dutch art of luieren', een artikel (en inmiddels ook een boek) van de Poolse Olga Mecking. Die titel is misleidend, want die suggereert dat wij Nederlanders beter zouden zijn in luieren dan andere volken. Onzin natuurlijk, maar het woord bekt gewoon lekker, net als twee andere termen waarover boeken vol worden geschreven: het Deense *hygge*, wat gewoon 'gezelligheid' betekent (en waar wij Nederlanders minstens zo

goed in zijn) en het Zweedse *fika*, dat niet meer of minder is dan ons 'koffieleuten' (ook daar scoort Nederland hoog).

Succesvol niksen vraagt om eerlijkheid. Wees eerlijk over je voornemen om te niksen. Als iemand vraagt wat jij deze vakantie gaat doen, vertel dan vol overtuiging en trots dat je niks gaat doen. Dat kan in het begin oncomfortabel voelen, maar met een beetje training krijg je het vanzelf onder de knie. Hier haal ik trouwens hoofdstuk 3, waarin ik een vakantieplan maak, alvast onderuit. Want een vakantieplan is natuurlijk niets anders dan opvulling van de leegte die je juist zo hard nodig hebt om functioneel te kunnen niksen. Gelukkig ben ik niet de enige die het niksen slecht afgaat, want er zijn behalve het boek van Mecking nog veel meer zelfhulpboeken over geschreven. Actueel zijn *Niksen: lang leve het lanterfantien* van Maartje Willems en Lona Aalders, en het recent vertaalde *De macht van nietsdoen* van Jenny Odell. Die laatste heeft trouwens een diepere laag, namelijk nietsdoen als politieke daad. Dus als het niksen niet lukt, kun je er in elk geval over lezen. Of snel verder bladeren in dit boek, want wie zijn vakantiehuis én zijn geest op orde heeft mag zo af en toe best op stap.

Frederique de Jong (51), journalist en presentator

‘Anders kijken naar je eigen huis
kan een hoop opleveren’

Frederique vertelt hoe ze een verstoft hoekje in huis eindelijk eens goed onder handen nam en het omtoverde tot een favoriete vakantieplek.

'Het ging zoals het vaker gaat. Er was een plan dat nooit werd uitgevoerd. Niet omdat het niet goed was, maar gewoon omdat het niet gebeurde.

Mijn vriend kocht zijn huis twaalf jaar geleden. Midden in Amsterdam. Twee verdiepingen. De slaapkamer kwam boven, in de kamer met de openslaande deuren richting het oosten. "O, wat leuk, daar zouden we eigenlijk een tafeltje met twee stoelen moeten zetten, zodat we in de zon kunnen ontbijten," zei ik nog. Maar die tafel kwam er nooit. Sterker: we blokkeerden de ramen met een kamerscherm, hingen dat lekker vol met hangertjes en kleren, en lieten het stof zijn gang gaan.

Alleen de keren dat we een nieuwe wasmachine of kast naar binnen moesten takelen zetten we het stoffige kamerscherm even opzij. "Wie laat het hier eigenlijk zo verstoffen?" vroegen we ons dan af. Het romantische idee van ontbijten in de zon was vergeten.

En toen kwam in het voorjaar van 2020 het virus en moesten we binnenblijven. Dat is even een domper als je geen tuin hebt. En geen dakterras. En geen balkon. We wilden echt graag de adviezen opvolgen, maar het was zulk mooi weer. Opeens ging er een lichtje branden: we halen het kamerscherm weg en gaan binnen in de zon zitten.

Het kamerscherm ging opzij en de kleren in de kast, waar na een grote schoonmaakactie toch ruimte bleek. Tussen de opengeslagen deuren zetten we twee stoelen naast elkaar. Het tafeltje kwam links van ons. Sindsdien zitten we 's ochtends in de zon met koffie. Tussen tien en één is het daar perfect.

Daar zitten we dan, ingesmeerd met zonnebrand en al. We noemen onze plek gekscherend "Benidorm aan de dijk". 's Avonds kijken we in de weer-app en vragen ons af of we morgen "naar het strand kunnen". Laatst bedachten we hoe

